…. .11.2026 nr 1-2/26-605/4

ARVAMUS

Kellele: Euroopa Liidu asjade komisjon

Kellelt: kultuurikomisjon

Istungi kuupäev: 09.11.2026

Võtsid osa: Liina Kersna, Vadim Belobrovtsev, Helle-Moonika Helme, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali

Kutsutud: Kultuuriministeeriumi kommunikatsiooni- ja rahvusvahelise koostöö osakonna Euroopa Liidu asjade nõunik Kadri Jauram

Teema: Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele, millega pikendatakse liidu meedet „Euroopa kultuuripealinnad“ aastateks 2034-2047 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 445/2014/EL – COM(2026) 455

Ülevaade arutelust

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu ning andis Eesti seisukohtade tutvustamiseks sõna Kultuuriministeeriumi esindajale.

Kadri Jauram tutvustas Eesti seisukohti Euroopa kultuuripealinnade meetme uuendamise kohta ning lisas, et varasema konsultatsiooni käigus esitatud Eesti seisukohad on jätkuvalt asjakohased.
K. Jauram tõi esile kolm peamist kavandatavat muudatust. Esiteks võimaldatakse ametlikult lisaks üksikuteloe linnadele kandideerida linnade rühmadel, sealhulgas piiriülestel linnade rühmadel, kus taotluse esitab üks nö vedajalinn. Teiseks muutub Euroopa mõõde kõiki valikukriteeriume läbivaks põhimõtteks, mis hõlmab nii piiriülest koostööd kui ka kohalike kogukondade ajaloo, väärtuste ja traditsioonide asetumist laiemasse Euroopa konteksti. Kolmandaks makstakse Melina Mercouri auhind välja kahes osas: esimene osa tiitliaasta märtsiks ja teine, väiksem osa, 24 kuu jooksul pärast tiitliaastat. Teise makse eesmärk on toetada algatuste, koostöösuhete ja võrgustike jätkumist ning püsivat mõju piirkonna kultuuri- ja elukeskkonnale.
Eesti peab oluliseks, et ka väiksematel linnadel oleks võimalik meetmes osaleda ning

kandideerimistingimused oleksid neile jõukohased. Samuti tuleb vältida ülemäärast ja dubleerivat aruandlust. Eesti Linnade ja Valdade Liidu, suuremate linnade ning Tartu 2024 esindajatega peetud konsultatsioonide tagasiside oli üldiselt positiivne, eelkõige toetati tiitliaastale järgnevate tegevuste jätkamist.
K. Jauram käsitles ka järgmise konkursi ettevalmistamist ning märkis, et Euroopa Komisjon on lubanud linnade toetamiseks täpseid juhiseid. Eesti linn saab kultuuripealinnaks järgmine kord 2038. aastal, konkurssi tuleks alustada hiljemalt 2032. aastal. Ta rõhutas, et kõnealuste seisukohtadega ei valita Eesti järgmist Euroopa kultuuripealinna ega otsustata riigi kaasrahastuse suurust tulevase kultuuripealinna programmile.

Tõnis Lukas küsis, kuidas sobitub linnade piiriülene ühiskandideerimine riikide järjekorraga. Kas see võimalus hõlmab üksnes piiril asuvaid linnu või võivad koos kandideerida ka kaugemal asuvad sõpruslinnad.
Kadri Jauram vastas, et ka linnade rühma puhul lähtutakse kalendri järgi kandideerimisõigust omavast riigist ning põhitaotlejaks oleks selle riigi linn. K. Jauram selgitas Valga ja Valka näitel, et Eesti kandideerimiskorral oleks põhitaotleja Valga ning Valka oleks kaasatud partner.

Tõnis Lukas palus täpsustada, kas partneriks võib valida ka riigi sisemuses asuva või kaugema sõpruslinna, mitte üksnes naaberlinna teisel pool piiri.
Kadri Jauram vastas, et komisjoni ettepanek jättis selle võimaluse avatuks.

Kadri Tali toetas Eesti osalemist kultuuripealinnade meetmes, kuid küsis programmi pikaajalise lisandväärtuse kohta. K. Tali viitas Tallinna ja Tartu kogemusele, et suurte sündmuste ja festivalide kõrval tuleks seada suurem ambitsioon, et tiitliaastast jääks linnale ja riigile püsiv tulemus, mitte üksnes ajapikku hääbuv mälestus.
Kadri Jauram vastas, et pikaajalise mõju nõue sisaldus senises ja sisaldub ka kavandatavas korras. Kandideerimise eelduseks on linna või linnade või ka kogu piirkonna, kui see otsustatakse kaasata, kultuuristrateegia, mis sõnastab kultuuri rolli ja soovitavad muutused selles linnas või piirkonnas. Tallinna valik toimus varasema korra järgi, Tartu puhul kuulus pikaajalise mõju läbimõtlemine juba kandideerimise tingimustesse. Ambitsioon sõltub siiski linna ja piirkonna plaanidest.
Liina Kersna märkis, et linnade ühiskandideerimine võiks suurendada kultuuripealinna programmi lisandväärtust, tuues rohkem sisse väliskogemust.
Kadri Tali avaldas arvamust, et lisaks linna enda soovidele, vajaks sõnastamist ka riigi strateegiline eesmärk, mida soovitakse järgmise kultuuripealinna kaudu Eesti jaoks saavutada.
Kadri Jauram vastas, et peagi algavas „Kultuur 2040“ protsessis oleks võimalik kaaluda kultuuripealinna teema eraldi käsitlemist.

Liina Kersna tegi ettepaneku edastada Euroopa Liidu asjade komisjonile kultuurikomisjoni seisukoht, et seisukohtade andmise protsessis tuleb selgelt sõnastada Eesti kultuuri strateegiline vaade. Ta tõi positiivse näitena esile Tartu kultuuripealinna programmi regionaalse mõõtme, mille raames kaasati Lõuna-Eesti ning kujundati ühine kultuuriruum.

Helle-Moonika Helme toetas Eesti kultuuriprioriteetide selget sõnastamist ning rõhutas vajadust lähtuda kultuuripealinna programmi kavandamisel eeskätt Eesti jaoks olulistest eesmärkidest, tugevdada rahvuskultuuri ja tuua esile Eesti eripära. Ta ei vaidlustanud koostöövõimalust, kuid väljendas muret, et välispartneritega ühiskandideerimine võib vähendada Eesti kultuuri nähtavust ja võimalust oma eesmärke esile tuua.
Kadri Jauram vastas, et koostöö on võimalus, mitte kohustus. Meetme eesmärk on mõtestada kohalikku kultuuri laiemas Euroopa ajaloo ja väärtuste kontekstis. Kaugema

partneriga koostööd sooviv linn peab põhjendama selle loogikat ja lisandväärtust.
Liina Kersna sõnas, et valikud ja toetuse taotlemise plaani koostavad osalejad ise ning kedagi ei kohustata valima kindlat koostöömudelit.

Kadri Tali nõustus Eesti kultuuri hoidmise olulisusega, kuid leidis, et rahvusvaheline koostöö ja konkurents võiksid kasvatada ambitsiooni ning aidata luua tugevama ja püsivama tulemuse. Ta toetas võimaluse andmist teha programmi koos välispartneriga.

Liina Kersna tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse seisukohti, rõhutades, et seisukohad peaksid järgima Eesti pikaaegset kultuuristrateegiat ning seadma eesmärgiks Eesti kultuuri tugevdamise.

Otsustati:
1.1. Toetada Vabariigi Valitsuse seisukohti, rõhutades, et seisukohad peaksid järgima Eesti pikaaegset kultuuristrateegiat ning seadma eesmärgiks Eesti kultuuri tugevdamise (konsensus: Liina Kersna, Signe Kivi, Margit Sutrop, Madis Kallas, Vadim Belobrovtsev, Tõnis Lukas, Kadri Tali, Helle-Moonika Helme).

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
Esimees